נעשה כאומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך [א]ואם איתא להא דרב הונא אמר רב [ב]דא"ר הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה קונם שאני עושה לפיך אמאי אינו צריך להפר לימא מתוך שיכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה נעשה כמי שאומרת לו איני ניזונת ואיני עושה אלא לא תימא נעשה [א]אלא באומר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך אי הכי פרנס למה לה [ב]בדלא ספקה אי בדלא ספקה הדר קושיין לדוכתיה א"ר אשי [ג]במספקת לדברים גדולים ואינה מספקת לדברים קטנים הני דברים קטנים היכי דמי אי דרגילה בהו הא רגילה בהו ואי לא רגילה בהו פרנס למה לה לא צריכא [ד]דרגילה בבית נשא וקא מגלגלא בהדיה דאמרה ליה עד האידנא דלא אדרתן גלגילנא בהדך השתא דאדרתן לא מצינא דאיגלגל בהדך ומאי שנא עד ל' יום עד ל' יום לא שמעי בה אינשי ולא זילא בה מילתא טפי שמעי בה אינשי וזילא בה מילתא איבעית אימא שהדירה כשהיא ארוסה ארוסה מי אית לה מזוני שהגיע זמן ולא נשאו דתנן [ג]הגיע זמן ולא נשאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה ומאי שנא עד שלשים יום עד שלשים יום עביד שליח שליחותיה טפי לא עביד שליח שליחותיה ואיבעית אימא שהדירה כשהיא ארוסה ונישאת נישאת [ה]הא סברה וקבלה דאמרה כסבורה אני שאני יכולה לקבל עכשיו אין אני יכולה לקבל אימר דאמרינן הכי גבי מומין לענין מזוני מי אמרינן הכי אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא: עד שלשים יום יעמיד פרנס: ופרנס לאו שליחותיה קא עביד אמר רב הונא [ה]באומר כל הזן אינו מפסיד וכי אמר הכי לאו שליחותיה קעביד והתנן [ד][ז]מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הכי השתא התם קאמר יכתוב הכא מי קאמר יזון כל הזן קאמר והא [ה]אמר ר' אמי [ו]בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד בדליקה למעוטי מאי לאו למעוטי כי האי גוונא לא למעוטי שאר איסורים דשבת מתיב רבה [ו][ח]המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל ילך אצל חנוני הרגיל אצלו ויאמר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הוא נותן לו ובא ונוטל מזה הכי הוא דשרי אבל כל הזן אינו מפסיד לא לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא כל הזן אינו מפסיד דלעלמא קאמר אבל האי כיון דרגיל אצלו וקאזיל קאמר ליה כמאן דאמר ליה זיל הב ליה את דמי קמ"ל: [ז]גופא [ח]המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הוא נותן לו ובא ונוטל מזה [ט]ביתו לבנות וגדירו לגדור ושדהו לקצור הולך אצל פועלין הרגילין אצלו ואומר להן איש פלוני מודר הנאה ממני ואיני יודע מה אעשה לו הן עושין עמו ובאין ונוטלים שכרן מזה [י]היו מהלכין בדרך ואין עמו מה יאכל נותן לאחר לשום מתנה והלה נוטל ואוכל ומותר ואם אין שם אחר [כ]מניח על גבי הסלע או על גבי הגדר ואומר הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ והלה נוטל ואוכל ומותר ורבי יוסי אוסר אמר רבא [ל]מ"ט דר' יוסי גזירה משום

מעשה

נעשה כאומר לה. דאע"ג דלא אמר הרי הוא כאומר דודאי אדעתא דהכי אדרה: **בדלא ספקה.** מזונות במעשה ידיה הקצוב לה במשנת אע"פ (לעיל דף סד:): **הא רגילה בהו.** ומשועבד לה: **שהגיע זמן ולא נשאו.** דמדאורייתא לא משועבד לה לפיכך חל הנדר לאיסור דאורייתא הוא ומדרבנן חייב לזונה לפיכך יעמיד פרנס: **וניסת.** דהשתא חייב במזונותיה והנדר כבר חל עליו: **הא סברה וקבלה.** יודעת היא שנאסר עליו לזונה וניסת לו: **גבי מומין.** בשלהי פרקין(ז) במתניתין: **לענין מזוני מי אמרינן.** סבורה הייתי. יודעת היא שאי אפשר לה בלא מזונות: **ופרנס לאו שליחותיה עביד.** בתמיה נמצא עובר על נדרו: **הרי אלו יכתבו ויתנו.** אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב. ה"נ אע"ג דלא אמר ליה זון שלוחיה הוא: **התם קאמר יכתוב.** לשון צואה לשומע קולו: **בדליקה התירו לומר.** בשבת דמתוך שאדם בהול על ממונו אי לא שרית ליה אתי לכבויי(ח): **לאו למעוטי כי האי גוונא.** בכל איסורין שבתורה: **שאר איסורי שבת.** דחמירי ולא התירו כאן לומר העושה לי מלאכה זו אינו מפסיד כדי שישמעו עובדי כוכבים ויעשו אבל בנדרים לא גזור: **דלעלמא קאמר.** לא דמי לשליחות כלל דלא ייחד איש לעשותו אבל רגיל אצלו איכא למ' כו':

מעשה

נעשה כאומר לה צאי כו'. הכא לא מצי למיפרך והא לא אמר לה הכי כדפריך באע"פ (לעיל דף נח:) דהכא אין אנו משנין נדר מכמו שנדר אלא טעמא בעלמא הוא דלמה הוא מדירה אלא בשביל שרוצה שיהיו מעשה ידיה שלה אבל התם גבי מקדיש ידי אשתו אין הנדר טוב וצריך לתקן דיבורו שרוצה לומר יקדשו ידיך לעושיהן להכי פריך לה התם: **אלא** לא תימא נעשה כו'. לא הוה מצי למימר דמתני' דהכא כר"מ דלאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה כדמשני באע"פ (שם) דלא דמי דודאי משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה יש לנו לתקן דיבורו כמו התם דמקדיש מעשה ידיה ואמרי' דבעי למימר יקדשו ידיך לעושיהן דאינו אלא תיקון מלה בעלמא אבל להוסיף על הדיבור מה שלא אמר כלל אין לנו להוסיף בשביל כך כיון שאין לנו לומר שכך היה דעתו בלא שום דיבור אחר כמו שהיינו סבורין מתחלה: **והאידנא** דאדרתן לא מצינא לאיגלגולי בהדך. ולדעתא דהכי לא מחלה שידירנה הלכך משועבד לה ומ"מ חל הנדר דבשעת הנדר אכתי לא היה משועבד אי נמי בלא טעם מחילה הנדר חל שכל זמן שהיא עמו יש לה לגלגל עמו דאע"ג דאין יורדת עמו דאין זה חשיב ירידה דמיירי שאין בני משפחתה העשירים כמו בעלה רגילין בכך אלא אביה מתוך עושרו היה מוותר הלכך יש לה לגלגל עמו וכשאינה עמו יש לה להנהיג כמו שהיתה רגילה בבית אביה: **שהגיע** זמן ולא נשאו. פירש בקונטרס דמדאורייתא לא משתעבד לה לפיכך הנדר חל וקשה דא"כ מן הנשואין נמי יחול הנדר מהאי טעמא דהא קיימא לן דמזונות נשואה דרבנן ועוד קונם שאני עושה לפיך אמאי אין הנדר חל והא מעשה ידיה לבעלה לכ"ע לא הוי אלא מדרבנן ונראה לפרש שהגיע זמן ולא נשאו כלו' הא דקתני יעמיד פרנס אשהגיע זמן ולא נשאו קאי אבל כשנדר עדיין לא הגיע הזמן לפיכך חל הנדר ודוקא הגיע זמן אבל נשאת אין צריך להעמיד פרנס דסברה וקיבלה כדאמר בסמוך ועוד י"ל כשהדירה כבר הגיע הזמן ומיהו חל הנדר דלא אלימא רבנן לשיעבודא דאשה כל זמן שלא נישאת ומפקיע הקונס אותו שיעבוד: **טפי** לא עביד שליחותיה. הכא לא שייך טעמא דזילותא כיון דלא נישאת וא"ת ויעשה לה תקנה אחרת כגון שיתן לו לחבירו במתנה והלה יתן לה כמו גבי בא בדרך דמייתי לקמן דאין לומר דווקא בא בדרך ואין לו מה יאכל התירו לו דהא גבי מעשה דבית חורון משמע דאי הוה יהיב ליה מתנה גמורה הוה שרי אביו למיכל וי"ל דאין הכי נמי אבל אין רגילות ליתן בכה"ג דכל שעה ירא שיחזיק כהן המקבל וא"ת ויפקיר כדלקמן וי"ל דהא ודאי לא שרינן אלא לבא בדרך הואיל ולא נכנסו המזונות לרשות אחרת משיצאו מיד המדיר דנראה כמו שהן עדיין ברשותו ותקנתא דחנוני הרגיל אצלו איכא למימר נמי דלא שכיח דעבדי טפי משלשים יום הואיל והמדיר אינו אומר לו ליתן לו מעות: **ופרנס** לאו שליחותיה קעביד. השתא סלקא דעתין דלאמר ליה ספק לה מזונות ואני פורע ולא דמי להא דמסקינן בריש פרק בתרא דע"ז (דף סג.[ל] ושם) אומר אדם לחנוני הרגיל אצלו תן פירות לחמרי ולפועלי ואינו חושש לא משום שביעית ולא משום יין נסך דהתם לא קאמר ליה דליתיב להו איסורא הלכך לאו שליחותיה עביד אי יהיב להו יין נסך אבל הכא שליחותיה קא עביד כי יהיב לה שום מזונות: **באומר** כל הזן אינו מפסיד. ולא בעי לשנויי בחנוני הרגיל אצלו אומר רבינו יצחק דיעמיד פרנס משמע דמפרנס לה מזונות אבל בחנוני הרגיל אצלו לא מפרש לה מיהו אומר רבינו שמואל דווקא בכי האי גוונא דלאמר בסתם כל הזן אינו מפסיד שרי במודר הנאה אבל למימר ליחיד אם תזון לא תפסיד אסור דמיחזי כשלוחו דגבי בא בדרך לא שרי למימר הכי ובסוף מסקנא נמי דמשני לא מיבעיא כל הזן כו' אי הוה שרי למימר ליחיד הוה ליה למיתני בחנוני הרגיל אצלו אם תזון לא תפסיד והוה משמע לן רבותא טפי:

שלא

עין משפט נר מצוה

ב א ב ג ד ה מיי' פי"ב מהלכות אישות הלכה כג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלה סעיף ב וסימן רכא סעיף ח:

ג ו מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה יג טור ש"ע אה"ע סימן קמא סעיף יט:

ד ז מיי' פכ"ו מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שלד סעיף כו:

ה ח מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה יב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכא סעיף ח:

ו ט י מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף ט:

◆

מוסף רש"י

איני ניזונת. משלך. **ואיני עושה.** לך כלום אלא לעצמי (לעיל נח:) איני ניזונת משל בעלי ואיני עושה לו מלאכה דכי תקון רבנן מזוני לכתחלה תקון, ומנין דלא ספקה במעשה ידיה, ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום איבה, הלכך יכולה לומר אי אפשי (גיטין עז.) אני איני צריכה לכך, מעוכבת אני ולא אפשי לעשות מלאכה, אמנה לי מזונות, או יש לי אומנות יקרה יותר על כדי מזונותי (לקמן פג.). **הגיע זמן.** שנים עשר חדש לבתולה משתבעה הבעל להכין עצמה לנשואין ולאלמנה שלשים יום (לעיל נז.). **ולא נשאו.** כגון שעיכב החתן או אונס שלו (שם). **אוכלות משלו.** שהבעל חייב במזונות אשתו מתקנת ב"ד (לעיל ב.). **ואוכלות בתרומה.** אם כהן הוא והיא בת ישראל, שהכהן מאכיל את אשתו תרומה, כדיליף מוכהן כי יקנה נפש (לעיל נז:) משעה שקידשה אוכלת בתרומה מן התורה כדמפרש בגמרא ורבנן גזור עד הנשוא (לעיל נז.). **כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו.** ופירש שמו ושם עירו (גיטין סו.). **הוא נותן לו ובא ונוטל מזה.** אבל בפירוש אסור לומר לו דאם כן הוה לי החנוני שליח ושלוחו של אדם כמותו (נדרים מג.). **ורבי יוסי אוסר.** הכא דמניחו על הסלע או על הגדר (שם).

מסורת הש"ס

א) [עי' תוס' ב"מ ה. ד"ה אי איתא וכו'], ב) לעיל נח. [וש"נ] ולקמן קו., ג) לעיל כ. מח: נ. [נדרים עג:], ד) גיטין סו., ה) שבת קמא., ו) נדרים מג. ע"ש, ז) [עמ"ש רש"י סוכה יז. ד"ה משום וכו' ושאלתי את מורי וכו' ואמר לי רבי משום דהך משנה מן הטהרות וכו' וצריך ישוב שהרי הכא היא משנה בנדרים], ח) [שם במשנה ע"ש], ט) [נדרים מג:], י) [דף עג.], כ) [עי' שבת קח:], ל) [ושם איתא אומר אדם לחמריו ולפועליו וכו' ובסוגיא שם סב: מוקי לה בחנוני המקיפו ע"ש],

◆

גליון הש"ס

גמ' הא סברה וקבלה. עי' נדרים מז ע"א בר"ן ד"ה בעי רמב"א בקה"ד ול"ע:

◆

תוספות רי"ד

דמספקא לה משיעבודה א) ה"נ כיון דמשועבד לה לאו כל כמיני' דמפקע לה לשיעבודה ומהדר באומר לה צאי מעשה ידיך למזונותיך א"ה פרנס למה לי בדלא ספקה אי בדלא ספקה הק"ל היכי חייל נדרא אמר ר"א במספקת לדברים קטנים ואינה מספקת לדברים גדולים הני דברים גדולים ה"ד אי דרגילה בהו הא רגילה בהו ואי דלא רגילה בהו פרנס למה לי לא צריכא דרגילה בהו בבי נשא וקא מיגלגלא בהדיה דא"ל עד האידנא גלגילנא בהדך השתא דאדרתן לא מצינא למגלגל בהדך ואי קשיא כיון דרגילה בהו בב"נ קי"ל דעולה עמו ואינה יורדת עמו הא משועבד לה והק"ל י"ל כיון דמגלגלא בהדיה הנה מוחלת לו את כבודה ואינה רוצה לתובעו בהן וכיון שבתורת מחילה קמגלגלה בהדיה לא משועבד לה ובשעה שנדר לשלום היתה עומדת וחייל נדרא ואע"פ שעכשיו הוא מודר בה והיא יכולה לתובעו הנדר כבר חל וכיון שחל רגע א' שוב אינו בטל הלכך א"י לתת לה אותן הדברים שהיתה רגילה בהן אלא ע"י פרנס. ומ"ש עד ל' יום לא שמעי אינשי ולא זילא בה מילתא טפי שמעי בה אינשי וזילא מילתא: ופרנס לאו שליחותי' קא עביד א"ר באומר כל הזן אינו מפסיד. וכי אמר הכי לאו שליחותיה קעביד בתמיה והתנן מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולי יתן גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אלמא שליח שויה התם קאמר יכתוב הכא מי אמר יזון כל הזן קאמר. והא"ר אמי בדליקה התירו לומר כל המכבה אינו מפסיד בדליקה למעוטי מאי לאו למעוטי כה"ג לא למעוטי שאר איסורי שבת פי' שלא יאמר כל העושה מלאכה זו אינו מפסיד. מתיב רבא המודר הנאה מחבירו ואין לו מה יאכל הולך אצל חנוני הרגיל אצלו וא"ל איש פלוני מודר הנאה ממני וא"י מה אעשה לו והוא נותן ובא ונוטל ממנו פי' וא"י לתובעו בדין דא"כ הו"ל שלוחו אלא שסומך באהבתו עליו שישלם לו בנדבת לבו הכי הוא דשרי אבל כל הזן אינו מפסיד לא פי' משמע דשליח שויה. ל"מ קאמר ל"מ כל הזן אינו מפסיד דלעלמא קאמר אבל האי כיון דרגיל אצלו ואזיל וא"ל כמאן דא"ל זיל הב ליה דמי קמ"ל.

א) נראה דצ"ל והתנן קונם שאיני עושה וכו' אלמא כיון דמשעבדא ליה לאו כל כמיניה דמפקע ליה לשיעבודיה ה"נ וכו'.